

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

III. De peritoneo & vmbilici vasis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

Alba linea.

Vnde alba illa existit linea, quæ in medio ventre conspicitur, à mucronata cartilagine per umbilicum medium ad pubis ossium commissuram ducta, atque hos omnes musculos ita separans, ut quatuor planè sint dextri totidemque sinistri, quatuor omnino musculorum paria.

Musculi recti.

Nam præter obliqua duo hæcenus demonstrata, tertium rectorum est, qui ex utraque ossis pectoris parte paululum supra cartilaginem mucronatam per mediam ventris regionem descendunt ad pubem. (Hos quoque à pube ad sternum ascendentes faciunt alij: & Laurentius sex omnino musculos ascendentes, obliquos quatuor & duos rectos, nullum prorsus descendentes: quod neque rationi, neque naturæ operibus consentire videtur) atque à primo quidem ortu non nihil discreta alter ab altero, præsertim in homine, mox sese contingunt planèque in pubis osse coniunguntur. Horum fibræ rectæ sunt, non tamen integræ à summo ad imum duci, se tum ob maiorem firmitatem in tanta scilicet longitudine, tum ut musculis collectis atque in se ipsos contractis intestina faciliùs comprimerent; interdum ter, sæpè quater interrupti & quasi incurvari, seu aliæ ex alijs, membranosis admittis fibris, produci videntur.

Musculi transversarii.

Quartum autem & vltimum transversorum cum peritonæo terè cohæret, nec sine magno labore plurimique sectionibus ab eo liberatur. Ex lateralibus lumborum vertebrarum processibus tertiarque illorum cartilagine nascuntur illi. Deinde ad superiorem illum ossis partem & spurias usque costas aucti ad ventris medium per corporis latitudinem ascendunt: atque in membranæ exilitatem velut tendonem delinentes ad angulum rectum musculos rectos præstant in quorum medio, ut de obliquis dictum est, vtrinque coeunt ac totum tegentes ventrem in albam tandem lineam cum cæteris committuntur.

Horum musculorum significatio.

Cur autem internum transversum, medium rectum, externum planè obliquum occupent musculi, ea exponi potest ratio, quòd internæ transversæ fasciæ magis præstant, minus rectæ, obliquæ minimum. Quòd in pulsum aut etiam noctris corporibus animaduertas.

Vsuum.

Cæterum horum omnium quadruplex est præcipuus usus. Primus cum cæteris omnibus musculis communis, est iuxta cuiusq. dispositionem ac fibrarum situm mouere. Vnusquisq. enim partem eam, cui inseritur, præmit ad suum principium trahens. Et dum tenduntur aut laxantur, non parùm creduntur thoracis motui famulari, eumq. dilatare, & cõstringere. Alter magis proprius, calorem ventris fouere; partibusque subiectis, quæ nullo protegebatur osse, velut propugnaculum adesse. Tertius durorum excrementorum expulsionem iuuare. Si enim retento spiritu simul omnes collecti contrahantur, comprimunt intestina, scæcæque protrudunt. Ideoq. patientibus quoque foemina non parùm conferunt, ut faciliùs expellatur foetus. Quartus, prodesse voci aut cohibendæ, & retinendæ, dum loquimur; aut magnæ cuiuspiam edendæ. Quare præ nimia contentione laxatis disruptis in infima ad pubem sede obliquis musculis hernia scimus laborasse non paucos.

Musculi triangulares.

Præter hos octo musculos duos alios paruos in homine præsertim reperias in infima abdominis sede, ex media ossis pubis parte ascendentes vtrin-

que supra musculos rectos, atque vnto tendone, ad duorum vel trium digitorum altitudinem inter duos illos musculos trianguli figura insertos. Non in omnibus ij hominibus videntur: & quidquid de illis Fallopius dicat, ut ex accidenti quibusdam insunt, sic accidentarium eos habere usum non dubito: ut partem eam firmiorem in quibusdam faciant, quæ imbecillior alioqui erat. Propterea vel triangulares à figura, vel ab usu succenturiatos, quasi prioribus substitutos appelles.

DE PERITONÆO ET umbilici vasis.

CAP. III.

Vsulis hæc omnibus separatis apparet tenuissima, sed firmissima & robustissima à membrana: inter præcipuas iure optimo commemoranda. Certe omnium maxima est & amplissima, si carnosam solam exceperis, quæ tamen simplex membrana non est. Ex vinculis, quæ inter lumborum vertebrae sacrumque & illum ossa intercedunt, ortum habet. Inde extensa ita descendit vtrinque, ut vniuersam illam regionem & capacissimam cavitatem succingat, & in medio ventre cum obliquo-

Peritonæi ortus et descriptio.

C

rum musculorū extremitatibus in alba linea committatur. Surtum verò in superiori septi transversarii sedi obtendatur, & deorsum attingat pubem. Quocirca velut vter oblongi oui figura viscera omnia & quæcunque sunt in ventre continet: & idèdè mæstrator mæstrator appellat Græci: & Hippocrates in septimo hæc popularibus morbis plurium numero mæstrator dixit. Arabes siphac vocant. Non vnicam & simplicem, sed duplicem membranam esse scripserunt aliqui; Galeni fortasse in sexto de methodo medendi li. cap. 4. verbis decepti. Sed si eam ex duobus corporibus compositam esse dixit, alterum horum subiunxit esse transversorum musculorum extremitatem, quæ ægrè & vix separari potest; alterum autem verè peritoneum. Certe omni ex parte superiore & inferiore, anteriore & posteriore, dextra & sinistra, duplex se millies obseruasse Andreas Laurentius scribit.

Peritonæum cum ditione.

E

Quidquid sit, multiplicem sanè usum habet in corpore. Primus ac præcipuus is est, quem paulò antè significauimus; continere scilicet viscera & intestina omnia. Hoc quanti momenti sit, ij demum magno suo damno atque incommodo, maioriq. periculo experiuntur; quibus siuè ictu, siuè saltu, siuè immoderato clamore aliâque simili causa eorum obliquis incumbētibus musculis ab pubem laxato aut rupto in serotum decidunt intestina. Ideò membranofum ac præualidum à natura fabricatum est. Alter, ut intestina distinguat ab abdominis musculis, atque ita separet, ut dum mouentur musculi, nec illi in intestinorum, nec hæc in illorum spatia incidant. Tertius, viscera omnia & intestina tueri atq. à flatibus, vento aère circumfuso, externisque iniuriis, quibusvis protegere. Quartus membranas plurimas velut proprios & peculiare amictus partibus omnibus, quæ illo cõtinentur, suppeditare. Non modo enim omnes peritoneum complectitur; verum etiam singula deriuata ab eo membranula creduntur accipere; qua & iniuicem colligentur, ut firmius omnes in eodè simul cõtineantur loco, & seorsim cõcunctantur vnaquæque atq. in sede sibi constituta hæreat.

Vsuum.

An excre-
torum expul-
sio inueni-

Quo verò consilio Galenus eddiderit in capite nono lib. 4. de vsu partium, iuuare quoque siccorum excrementorum expulsionem, dum ad transfusum septum comprimuntur intestina; equidem planè non video. Illud tamen intelligo, nullum peritoneo inesse motum, quo comprimere possit: sed id, quod à Galeno tributum est peritoneo, ad abdominis musculis pertinere. Tantùmque abest, vt illud comprimat vnquã intestina, vt ipse à musculis illis comprimatur eorumque motum sequatur: neque agat quidquam aut moueat, sed patitur duntaxat & moueatur. Non enim mouendi instrumentum membrana est, sed musculis & tendo.

Substantia.

Verùm ad illius substantiam considerandam reuertamur. Exterior eius superficies quasi asperior est, vt in cumbëtibus adhæreat musculis: interior magis læuis & tersa, propter benigniorem viscerum contactum. Interdum etiam adipe in subis præsertim, aut certè a quo humore oblita. Sed in posteriore, qua sui ortus principium sumit, maior multò, quàm in anteriori, crassitudo. Etenim tenuatur sensim, dũ ad anteriora progreditur. Hæc ipsa tamen anterior pars crassior in vitis à xiphoidè ad vmbilicũ, quàm ab vmbilico ad pubem. In mulieribus contrà: fœtus enim gestandus maiori eguit robore.

Foramina.

Superiori parte, qua transfuso subreditur septo, tribus pateforaminibus quibus venæ Cæue, œsophago cum adiuctis nervis, & arteriæ asperæ cum vena coniugis experte & aliquot nervis aditum præbet. Inferiori autem in vitis duplici: vt & feminaria vasa ad testes & vesicæ ceruicæ ad pudendum procurant. In feminis vnico, quo vteri ceruicis finis erumpat. In vtriusque aliis pluribus, quibus venæ & arteriæ ad crura descendunt, & ad abdominis musculos rectos & alios quosdam ascendant. Anteriori demùm parte vno, quo vmbilici vasa continentur.

Vmbilici vasa.

Ea sunt, vena ex pluribus vteri fundum petentibus collecta: arteria, quæ ex illius item loci arteriis oritur: ac demùm vrinarius meatus, quæ vrachium vocant. Quæ simul iuncta per fœtus vmbilicum subeunt ac mox separantur. Nã vena interiori peritonei regioni attenla seorsũ ascendit ad iecoris cauum, vnde Porta egreditur: eiq. inserta perindè ad nutriendum fœtum, quandiu viuunt in vtero, sanguinè ducit, ac si proprio vesceretur cibo. Gibbum cam ingredi maluit Auicenna in capite de Generatione embryonis; ne si cauum intraret, bilis folliculum comprimens purgationem illius impediret. At si nunc turgida semper sanguine Parta non impedit; multò minùs tunc impediret.

Cur autem cauum iecoris potius, quàm gibbum subeat; minùs probo rationem à Galeno expositam in cap. 4. lib. 15. de vsu partium; vt ibi cum sit bilis vesicula, purgetur à bili sanguis, antequàm per corpus distribuatur. Sed hæc potius: quoniam ibi est confectus alimenti locus, quo à ventriculo duci debet ad Portam: ipsique initis cam ingreditur natura viam, quam semper tenere debet. Idcirco etiam vena est vna: quia æquum non erat ad eum vsum partiri venam ad quem plurimas deinceps in vnã collectura est natura.

Arteria verò bipartito diuiditur; vt tum dextræ tum sinistræ parti calorem addat. Itaque ex ea & vrinario meatu tria existunt vasa, velut funiculi tres, qui peritoneo similiter attenti figura qua-

dam triangulari deorsum feruntur ad pubem. Arteria hinc inde secundum vesicæ latera in amplas illas arterias iliacas inguntur; quæ prolambuntur in crura: iisque naturalis corpusculi calor recreatur. Deque horum vasorum ortu perindè fuerit, siuè illorum sequendo vsum; quo ab vteri venis atque arteriis ad fœtum sanguinem spiritumque deducunt; indè vt dictum est deriuentur: siuè per se considerata, vena ab fœtus epate; arteriæque ab iliaci aortæ ramis ad vterum producantur, vt necessarium alimentum & calorem hauriant. Medius verò inter duas arterias incedit vrinarius meatus ex vesicæ corpusculi fundo ad vmbilicum protensus. Hoc enim, dum vtero gestatur, in allantoidem panniculum vrinam excernit.

At cum hæc omnia vasa educto in lucem fœtui minimè necessaria sint, quidquid ipsorum in corpore remanet, solidioris instar funiculi arefcit: neque inter grandioris corporis partes aut vasa numeratur; & in canibus ferè penitus aboletur. Ac de peritoneo quidem & vmbilico satis. Tam quæ interiori cavitæ continentur, spectanda sunt.

VASORVM OMNIVM, QVAE
ventre continentur, partitio ac sum-
maria consideratio.

CAP. IIIII.

Hæc vasa omnia, quæcunque continen-
tur in corpore; circa alimentum quo-
quo modo versari videantur: quæ sunt
in ventre, vt ex eo fiat sanguis; cor, vt
in vitalem spiritum; cerebrum, vt in animale
mutetur: propriè tamen versari creduntur ea,
quæ circa illud, quatenus alimentum est, occu-
pantur. Ea sunt, quæ peritoneo detracto conspi-
ciuntur in ventre.

Porro vt alimenti duplex est vsum: alter nutrire
consumptamque substantiam reponendo viuens
idem conseruare; alter ex quadam illius residua
parte alterum sibi simile procreare, specieque
conseruationi atque incolumitati providere.
Ita duo vasorum genera hoc loco continentur:
quædam ad nutriendum referuntur: alia procrea-
tioni dicata sunt. De vtroque genere illo ipso di-
cam ordine, quo in eorũ vsum natura progreditur.

Ergo vt alimentum nutriendo corpori oppor-
tunum præparetur, tria omninò præstanda sunt.
Primum sumendum est alimentum: deinde reti-
nendum, coquendum, atque à deteriori substan-
tia repurgandum: tum noxia hæc & excremento-
sa materia expellenda, stomacho sumitur: ven-
triculo & iecore retinetur & coquitur: felis vesic-
ula, liene, renibus, vesica altera, ac demùm inte-
stini deteriori materia seceruntur & purgatur. Ci-
bus enim & potus ore sumptus per stomachum
in ventrem deicitur: inde mox in chylum con-
fectus per intestina descendit, atque per mesente-
rij venas vtiliori parte extracta crassiores faeces
per anum pelluntur. Pars vtilior per Portam sub-
bit iecur. Ibi mutatur in sanguinem; flaua bili, vt
excremento tenuiori ad eius vesiculam; & atra,
quæ crassior est, ad lienem separatis: ambe post ad
ventrè & intestina transmissæ cū faecibus eiciuntur.

Duplici ali-
menti vsum.

Duo in ven-
tre vasorum
genera.

Circa ali-
mentum tria
opera.